

IFAU – INSTITUTET FÖR
ARBETSMARKNADSPOLITISK
UTVÄRDERING

Påverkar olika hårda krav på aktivering av socialbidragstagare var man väljer att bo?

Karin Edmark

RAPPORT 2007:26

Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU) är ett forskningsinstitut under Arbetsmarknadsdepartementet med säte i Uppsala. IFAU ska främja, stödja och genomföra vetenskapliga utvärderingar. Uppdraget omfattar: effekter av arbetsmarknadspolitik, arbetsmarknadens funktionssätt, arbetsmarknadseffekter av åtgärder inom utbildningsväsendet och arbetsmarknadseffekter av socialförsäkringen. IFAU ska även sprida sina resultat så att de blir tillgängliga för olika intressenter i Sverige och utomlands.

IFAU delar även ut forskningsbidrag till projekt som rör forskning inom dess verksamhetsområden. Forskningsbidragen delas ut en gång per år och sista dag för ansökan är den 1 oktober. Eftersom forskarna vid IFAU till övervägande del är nationalekonomer, ser vi gärna att forskare från andra discipliner ansöker om forskningsbidrag.

IFAU leds av en generaldirektör. Vid institutet finns ett vetenskapligt råd bestående av en ordförande, institutets chef och fem andra ledamöter. Det vetenskapliga rådet har bl a som uppgift att lämna förslag till beslut vid beviljandet av forskningsbidrag. Till institutet är även en referensgrupp knuten där arbetsgivar- och arbetstagersidan samt berörda departement och myndigheter finns representerade.

Postadress: Box 513, 751 20 Uppsala
Besöksadress: Kyrkogårdsgatan 6, Uppsala
Telefon: 018-471 70 70
Fax: 018-471 70 71
ifau@ifau.uu.se
www.ifau.se

IFAU har som policy att en uppsats, innan den publiceras i rapportserien, ska seminariebehandlas vid IFAU och minst ett annat akademiskt forum samt granskas av en extern och en intern disputerad forskare. Uppsatsen behöver dock inte ha genomgått sedvanlig granskning inför publicering i vetenskaplig tidskrift. Syftet med rapportserien är att ge den ekonomiska politiken och den ekonomisk-politiska diskussionen ett kunskapsunderlag.

Påverkar olika hårda krav på aktivering av socialbidragstagare var man väljer att bo?*

Karin Edmark[†]

2007-11-18

Sammanfattning

Den här rapporten undersöker om hårdare krav, i form av obligatoriska aktiveringsprogram för individer med försörjningsstöd i Stockholms stadsdelar, har påverkat flyttströmmarna mellan stadsdelarna. Tanken är att sådana krav kan få individer som har hög risk att bli bidragstagare att flytta till stadsdelar som inte ställer krav på aktivering. Sammantaget tyder resultaten dock inte på att aktiveringsprogrammen har några effekter på utflyttningen av individer i riskzonen för att få försörjningsstöd.

---

*Jag är tacksam för värdefulla kommentarer från Matz Dahlberg, Sören Blomquist, Hanna Ågren, Eva Mörk, Björn Öckert, Tuomas Pekkarinen, Mikael Elinder och seminariedeltagare vid 2007 års IIPF-kongress, Uppsala universitet och IFAU.

[†]Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU), Box 513, 751 20 Uppsala, karin.edmark@ifau.uu.se

Innehåll

1	Introduktion	3
2	Beskrivning av aktiveringsprogrammen	5
3	Data	6
4	Metod	9
5	Resultat	11
6	Slutsats	15

1 Introduktion

Den här rapporten undersöker om olika regler för aktiveringsprogram för individer med försörjningsstöd (socialbidrag) i Stockholms stadsdelar har påverkat flyttbesluten bland individer med stor benägenhet att söka försörjningsstöd. Bakgrunden är en ändring av Socialtjänstlagen 1998 som gjorde det möjligt för kommuner och stadsdelar att kräva att individer med försörjningsstöd deltar i så kallade aktiveringsprogram, d v s program för arbetssökande eller arbetsträning/praktik. Efter lagändringen har många stadsdelar i Stockholms kommun valt att införa aktiveringsprogram. Kraven för vilken motprestation som krävs för att få försörjningsstöd varierar därför mellan stadsdelarna. I vissa stadsdelar krävs att man deltar i ett aktiveringsprogram 3 timmar dagligen, medan det i andra stadsdelar inte finns något sådant krav. Tanken i den här rapporten är att denna variation kan ha lett till att individer med stor risk att behöva söka försörjningsstöd efter 1998 har valt att flytta till de stadsdelar som inte har några aktiveringskrav, och från de stadsdelar som ställer krav på aktivering.

Det kan naturligtvis vara så att aktiveringsprogrammen istället är uppskattade av deltagarna, och att individer med hög sannolikhet att få försörjningsstöd därför snarare väljer att flytta till de stadsdelar som har sådana program. I så fall blir resultatet det motsatta, d v s ökad utflyttning från de stadsdelar som inte har aktiveringsprogram, och till de stadsdelar som har aktiveringsprogram. Vi låter båda möjligheten vara öppna, och låter istället analysen av data tala.

Andelen individer som får försörjningsstöd har minskat kraftigt i flera stadsdelar som har infört aktiveringsprogram, vilket ofta tolkats som ett tecken på att aktiveringsprogram är ett bra sätt att få individer att gå från bidrag till jobb. Det finns dock ännu ingen undersökning som tydligt har visat att aktiveringsprogrammen faktiskt leder till högre sysselsättning bland individer med försörjningsstöd¹, och uppföljning av vad som händer med individer efter aktiveringsprogrammen saknas i stor utsträckning. Enligt en undersökning av Skärholmens aktiveringsprogram Jobbcentrum saknas information om orsaken till att individer slutar i programmet i så mycket som 56% av alla fall, och bara i 18% av fallen anges att orsaken

---

¹ Det finns flera utvärderingar av olika aktiveringsprogram, men dessa är generellt sett av mer beskrivande karaktär, och har inte försökt skilja mellan effekter av programmen och effekter av t ex konjunktursvängningar.

till att man slutar är att man har fått jobb (se Thorén (2005)). Liknande siffror ges i Ekström (2005), som också undersöker Skärholmen och som dessutom anger att den tredje vanligaste orsaken till att sluta är att man har flyttat från stadsdelen: 11% anger detta som skäl för att avsluta programmet. Vi vet därför inte om aktiveringsprogrammen faktiskt har hjälpt deltagarna att få arbete, eller om det är så att ett bättre arbetsmarknads-läge eller t o m utflyttning ligger bakom minskningen av hur många som får försörjningsstöd.

Det finns en stor amerikansk litteratur som undersöker om individer med hög sannolikhet att få försörjningsstöd tenderar att flytta till områden som har mer generösa regler för försörjningsstöd. Resultatet från de senare studierna tyder på att det finns en sådan effekt, men att den är ganska liten². Ett lite annorlunda resultat finner Fiva (2007), som studerar norska kommuner och finner stora effekter av olika generösa regler på biståndstagares flyttbeslut.

Ett problem som man måste ta hänsyn till i den här typen av undersökningar, är att det finns många andra saker som påverkar var man väljer att bo. Det kan därför vara svårt att skilja effekter av olika aktiveringsregler från effekter av t ex olika arbetsmarknadsläge. En fördel med den här undersökningen, jämfört med den tidigare litteraturen, är att alla individer bor i samma kommun, och därför tillhör samma arbetsmarknadsområde, lyder under samma norm för försörjningsstöd etc. Detta minskar risken för att sådana skillnader mellan individernas bostadsorter påverkar resultatet av analysen.

En viktig förutsättning för att individers flyttbeslut ska påverkas av olika regler för försörjningsstöd är förstås att man har ekonomisk möjlighet att flytta. I synnerhet gäller detta för Stockholmsregionen, som generellt har höga boendekostnader. En snabb titt på data tyder dock på att även individer som får försörjningsstöd har möjlighet att flytta mellan stadsdelarna i vår analys: om vi jämför individer som fått försörjningsstöd någon gång under året med övriga individer, ser vi att den förra gruppen faktiskt flyttar oftare: 9% av alla individer (mellan 18 och 65 år) som fått försörjningsstöd någon gång under året flyttar till en annan stadsdel under året. Detta ska jämföras med 6,4% för motsvarande individer som inte fått försörjningsstöd.³

---

² Se McKinnish (2005), McKinnish (2007), Gelbach (2004) och Meyer (2000).

³ Individer som invandrat till Sverige under de senaste 3 åren är inte med i dessa siffror.

Resultatet av undersökningen tyder dock *inte* på att införandet av aktiveringsprogram har påverkat individers flyttbeteende. Det finns visserligen svaga tecken på att biståndsbenägna individer i högre utsträckning flyttar till stadsdelar som *har infört* aktiveringsprogram, vilket skulle kunna tyda på att deltagarna ser programmen som något positivt. Detta resultat är dock känsligt för hur vi gör analysen, och den slutsats som kan dras är därför att vi inte finner stöd för varken ökad in- eller utflyttning.

I nästa avsnitt ges en kort beskrivning av aktiveringsprogrammen, vilket följs av en presentation av de data och den metod som används. Slutligen visas resultat och slutsatser.

2 Beskrivning av aktiveringsprogrammen

Lagförändringen 1998 gav alltså kommuner och stadsdelar möjlighet att skärpa kraven för att få försörjningsstöd på så vis att den gav socialnämnden rätt att kräva att “den som uppbär försörjningsstöd under viss tid skall delta i av nämnden anvisad praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet” (se Socialtjänstlagen, kap 4, 4-5§). Enligt lagen kan fortsatt försörjningsstöd vägras eller nedsättas om deltagande i den anvisade verksamheten avböjs utan godtagbart skäl. Lagen var först och främst tänkt att gälla ungdomar under 25 år, men har i praktiken använts för alla arbetsföra individer med försörjningsstöd, oavsett ålder (se Socialstyrelsen, 2005).

Vad har den nya lagen inneburit i praktiken? I flera stadsdelar och kommuner har man, såsom nämns i det tidigare avsnittet, efter lagändringen infört en ny typ av lokala arbetsmarknadsprogram för individer med försörjningsstöd, så kallade aktiveringsprogram. Programmen riktar sig till arbetsföra individer med försörjningsstöd som är kapabla att arbeta, och består i regel av jobbsökaraktiviteter i kombination med praktik/jobbträning.

Det som skiljer de nya programmen från tidigare lokala arbetsmarknadsåtgärder är främst den starka kopplingen mellan deltagande och beviljat försörjningsstöd, genom att försörjningsstödet kan dras in eller minskas om individen vägrar att delta i anvisad aktivitet. En annan skillnad är att aktiveringsprogrammen i regel vänder sig till alla (arbetsföra) individer med försörjningsstöd, medan det tidigare var vanligt med olika program för olika grupper, exempelvis ungdomar, invandrarkvinnor etc.

Eftersom innehållet i aktiveringsprogrammen kan skilja sig åt mellan stadsdelarna, är det svårt att ge en detaljerad beskrivning av programmen i alla stadsdelar som ingår i undersökningen. Vi väljer här att istället ge en kort beskrivning av ett av de mer kända programmen, Skärholmens Jobbcentrum, för att ge ett exempel på hur aktiveringsprogrammen kan vara utformade. Skärholmen var en av de första stadsdelarna som startade aktiveringsprogram och andra stadsdelar har senare infört samma typ av program.

Skärholmens aktiveringsprogram består av av 3 timmars schemalagda aktiviteter dagligen, med ett roterande schema för för- och eftermiddagar för att försvåra svartarbete utanför programmet. Den första perioden består i regel av jobbsökaraktiviteter i programmets lokaler.⁴ Varje deltagare tilldelas en personlig jobbcoach, och det finns möjlighet att använda dator för att söka efter jobb på internet eller för att skriva jobbansökningar. Om deltagaren inte finner ett jobb under den här perioden, slussas han/hon vidare till jobbträning/praktik. Denna kan ske i programmets regi eller på en ordinarie arbetsplats. Det finns ingen tidsgräns för hur länge man kan delta i programmet.⁵ Närvaron för deltagarna i programmet rapporteras vidare till socialtjänsten, och ogiltig frånvaro kan leda till att av försörjningsstödet avslås helt eller delvis.

3 Data

Undersökningen baseras på registerdata över alla individer 18–65 år för åren 1994–2003. Dessa data innehåller information om individernas ålder, kön, födelseland, utbildningsnivå, disponibel inkomst, familjesituation och sysselsättningsstatus, samt huruvida individerna fått försörjningsstöd någon gång under året.⁶ Dessa registerdata kombinerar vi med information om aktiveringsprogrammen i Stockholms stadsdelar som har insamlats genom en enkät till samtliga stadsdelsförvaltningar. Enkäten innehåller bl a frågor om när aktiveringsprogrammen infördes och hur de är utformade. Dessutom innehåller den frågor om huruvida det fanns lokala arbetsmarknadsprogram innan aktiveringsprogrammen, och i så fall, hur de såg ut

---

⁴ Enligt Eva Wilman, som arbetar med Jobbcentrum, varierar det mellan individer hur lång den perioden är. Som längst kan den uppgå till 3 månader.

⁵ Se till exempel Ekström (2005) och Thorén (2005) för mer information om programmet.

⁶ Data på individnivå kommer från IFAU:s databas, vilken i sin tur bygger på uppgifter från SCB.

och vilka som omfattades av programmen. I några fall kompletterades enkätsvaren med telefonintervjuer.⁷

Baserat på informationen från enkätundersökningen definierar vi aktiveringsprogram som ett lokalt program som: i) har schemalagd aktivitet för jobbsökande eller jobbträning/praktik dagligen eller nästan dagligen; ii) omfattar alla individer med försörjningsstöd som är arbetsföra; och iii) är obligatoriskt för målgruppen och där icke-deltagande leder till hel eller delvis nedsättning av försörjningsstödet. *Tabell 1* summerar resultatet av enkätundersökningen och visar vilket år som stadsdelarna i den här undersökningen har infört aktiveringsprogram, samt antal timmars schemalagd verksamhet per vecka i respektive program.

Tabell 1: Startår och obligatorisk närvaro per vecka för stadsdelarnas aktiveringsprogram

<i>Stadsdel</i>	<i>Aktiveringsprogram</i>	<i>Timmar/vecka</i>
Rinkeby	1998	8
Skärholmen*	1999	15
Kista	2001	9
Farsta	2001	4
Älvsjö	2002	15
Spånga-Tensta**	2003	5
Liljeholmen	2003	15
Hägersten	2003	15
Hässelby-Vällingby	2004	8
Enskede-Årsta	2004	4
Vantör	2004	4

*Skärholmens aktiveringsprogram startade i liten skala under hösten 1998. Från 1999 finns programmet i större skala, varför vi använder 1999 som startår för programmet.

**Spånga-Tensta hade ambitiösa arbetsmarknadsprogram under 1997–2000, även om dessa inte var aktiveringsprogram. Vi har därför prövat att inte ta med Spånga-Tensta i analysen, men resultaten påverkades inte av detta.

Som tabellen visar varierar antal timmar som krävs i aktiveringsåtgärder per vecka mellan stadsdelarna, och det är därför möjligt att effek-

⁷ Enkäten finns att läsa i ett appendix till den engelska versionen av rapporten, se Edmark (2007). Kompletterande telefonintervjuer genomfördes för Kista, Rinkeby, Spånga-Tensta, Hässelby-Vällingby, Enskede-Årsta, Farsta, Vantör, Hägersten och Skärholmen.

terna på individers flyttbeteende är olika i olika stadsdelar. Vi tar hänsyn till det genom att, utöver att analysera alla stadsdelar i stickprovet tillsammans, även göra en jämförelse mellan en stadsdel som har höga krav på aktivering, nämligen Skärholmen, med en stadsdel som inte har några krav på deltagande i aktiveringsprogram under analysperioden, Vantör.

Innan vi går in på analysen, är det viktigt att veta om det finns några stora skillnader mellan stadsdelarna som vi behöver ta hänsyn till i analysen. *Tabell 2* visar därför värden för några stadsdelsvariabler som kan vara viktiga för analysen. Värdena anger årsmedeltal för perioden 1994–2003.

Tabell 2: Beskrivning av stadsdelarna, årsmedelvärden över perioden 1994–2003.

<i>Stadsdel</i>	<i>Bidrag</i>	<i>Flytta</i>	<i>Bef</i> <i>18–65</i>	<i>Invandrade</i>	<i>Disp</i> <i>inkomst</i>	<i>Syss</i>
Rinkeby	0,35	0,07	86 855	0,80	83 500	0,41
Skärholmen	0,14	0,06	169 228	0,42	118 500	0,64
Kista	0,17	0,05	174 231	0,53	120 600	0,63
Farsta	0,11	0,05	243 016	0,21	133 200	0,71
Älvsjö	0,05	0,06	112 856	0,15	147 400	0,78
Spånga-Tensta	0,18	0,06	188 605	0,47	122 700	0,63
Liljeholmen	0,07	0,09	180 212	0,18	142 300	0,74
Hägersten	0,06	0,07	168 880	0,17	144 700	0,75
Hässelby-Vällingby	0,07	0,05	322 649	0,20	145 000	0,76
Enskede-Årsta	0,06	0,08	258 024	0,18	145 200	0,76
Vantör	0,13	0,07	192 120	0,28	126 700	0,69

I tabellens första kolumn, *Bidrag*, anges andelen av befolkningen som får försörjningsstöd någon gång under ett år, under *Flytta* anges andelen som flyttar till en annan stadsdel i kommunen under året, och under *Bef 18–65* visas hur många i åldrarna 18–65 som bor i respektive stadsdel. Under *Invandrade* visas vidare andelen som är födda utanför Sverige, *Disp inkomst* anger medelvärdet för disponibel inkomst, och *Syss* anger andelen sysselsatta. Om vi jämför *Tabell 2* och *Tabell 1* ser vi att det generellt sett var de fattigare stadsdelarna, med många i försörjningsstöd, låg sysselsättning och en hög andel utrikesfödda, som var tidiga med att starta aktiveringsprogram. Detta är viktigt att ta hänsyn till i analysen. För att undvika att sådana skillnader mellan stadsdelarna påverkar resultatet kommer vi att inkludera stadsdelsvariabler för andel utrikes födda, disponibel inkomst och sysselsättningsnivå i analysen. Vi kommer även att undersöka om resultaten av analysen förändras om vi bara tittar på

de sex fattigaste stadsdelarna i stickprovet.

4 Metod

Som framgår av *Tabell 1* har stadsdelarna valt att införa aktiveringsprogram vid olika tidpunkter. Detta kan vi utnyttja i analysen. Det vi är intresserade av är som sagt om aktiveringsprogrammen har påverkat flyttbesluten för individer med stor sannolikhet att få försörjningsstöd. Det kan tyckas att ett enkelt sätt att mäta detta skulle vara att jämföra flyttströmmarna före och efter att programmen införs. Ett problem med ett sådant före-efter-mått är dock att det riskerar att fånga upp effekter av andra faktorer som förändras från ett år till ett annat.

Ett sätt att kontrollera för effekter av andra faktorer, är att inkludera alla faktorer som vi tror är viktiga i analysen. Vi testar därför att ta med kontrollvariabler för arbetslöshet, inkomst och andel invandrare för de olika stadsdelarna i analysen.

Det är dock inte säkert att vi lyckas mäta alla de faktorer som är viktiga. Ett sätt att ytterligare minska risken för att andra faktorer (än aktiveringsprogrammen) påverkar resultaten, är att använda kontrollgrupper i analysen. Här använder vi två typer av kontrollgrupper: stadsdelskontrollgrupper och individ-kontrollgrupper. I det första fallet jämför vi stadsdelar som infört aktiveringsprogram med stadsdelar som inte använt aktiveringsprogram. De senare stadsdelarna utgör här kontrollgruppen. Om aktiveringsprogrammen har en effekt på individers flyttbeslut, förväntar vi oss att se en effekt i de stadsdelar som inför sådana program, men inte i de stadsdelar som inte inför programmen. Om flyttbesluten däremot förändras på liknande sätt i de stadsdelar som *inte* inför aktiveringsprogram, som i de stadsdelar som inför program, tyder detta på att det finns andra faktorer, som vi inte tar hänsyn till i analysen, som påverkar resultatet. I analysen subtraherar vi bort effekterna av sådana andra faktorer genom att dra av före-efter-skillnaden i den stadsdel som inte infört ett aktiveringsprogram, från före-efter-skillnaden i den stadsdel som infört programmet. På engelska brukar den här metoden kallas difference-in-differences (DD). Ett antagande som måste vara uppfyllt för att DD-metoden ska fungera är att det inte finns några faktorer, utöver de som inkluderas i analysen, som är förknippade med beslutet att införa aktiveringsprogram och som också påverkar individers flyttbeslut.

För att ytterligare kontrollera för andra faktorer jämför vi även individer som löper hög risk att få försörjningsstöd med individer som löper låg risk att få försörjningsstöd. Tanken är att om aktiveringsprogrammen påverkar individers flyttbeteende, så är det rimligt att effekten är starkast för de individer som är i riskzonen för att få försörjningsstöd, medan individer som har låg risk att bli biståndstagare knappast bör påverkas. Genom att även dra av före-efter-skillnaden för individer som har låg sannolikhet att få försörjningsstöd, minskar vi ytterligare risken att andra faktorer påverkar resultatet. Den här metoden kallas på engelska difference-in-difference-in-differences (DDD). Genom att använda DDD-metoden kan vi minska kraven på vilka antaganden om stadsdelarna som måste vara uppfyllda, jämfört med DD-metoden. För att DDD-metoden ska fungera krävs det att följande antagande är uppfyllt: Om det finns andra faktorer som är förknippade med beslutet att införa aktiveringsprogram och som påverkar individers flyttbeslut, *så ska de påverka flyttbesluten i de olika grupper av individer som jämförs på samma sätt inom varje stadsdel*. Effekter av andra faktorer behöver här alltså inte påverka alla stadsdelar på samma sätt, så länge som effekten på de olika grupper av individer som jämförs är densamma inom en viss stadsdel. Hur bra den här metoden fungerar beror därför på hur bra kontrollgrupperna är. För att få mer trovärdiga resultat kommer vi att använda flera olika jämförgrupper.

Hur ska vi definiera jämförelsegrupper av individer som är mer och mindre i riskzonen för att få försörjningsstöd, och därmed berörs olika mycket av aktiveringsprogram? I en undersökning visar Spahic (2002) att sannolikheten att få försörjningsstöd är högre om man är: ung, utrikesfödd, ensamstående mor, lågutbildad eller socialt instabil, till exempel drogberoende eller psykiskt sjuk. Baserat på denna information skapar vi två grupper av individer som löper hög risk att få försörjningsstöd. Den första består av ensamstående (svenskfödda) mödrar med hemmaboende barn, och den andra består av individer som är födda i ett icke-västland.⁸

För var och en av dessa högriskgrupper skapar vi två jämförelsegrupper som består av individer som löper mindre risk att behöva försörjningsstöd. Som jämförgrupper till ensamstående mödrar använder vi dels (svenskfödda) kvinnor utan barn som är singlar eller sambo, dels (svensk-

---

⁸ Den här kategorin innefattar alla länder utom Europa, Nordamerika och Oceanien. Individer som har invandrat till Sverige under de senaste 3 åren exkluderas ur stickprovet, eftersom det är tänkbart att det finns speciella orsaker till att flytta under de första åren efter ankomsten. Till exempel vill man kanske flytta från den ort man som flykting blev placerad i.

födda) mödrar med hemmaboende barn som är gifta eller sambo.⁹ Som jämförgrupper till individer som är födda i ett icke-västland använder vi dels individer som är födda i ett västland men inte i Sverige, dels individer som är födda i Sverige.¹⁰

Tabell 3 visar antal observationer samt andel biståndstagare för de olika grupperna.

Tabell 3: Beskrivning av grupper av individer med olika sannolikhet att få försörjningsstöd.

<i>Grupp</i>	<i>Observationer</i>	<i>Andel med försörjningsstöd</i>
Ensamstående mödrar	115 446	0,15
Singel/sambo kvinnor utan barn	264 293	0,05
Gifta/sambo mödrar	258 828	0,04
<i>Född i:</i>		
Icke-västland	314 030	0,29
Västland	225 525	0,11
Sverige	1 476 493	0,06

Som kan ses i tabellen har högriskgrupperna som väntat större sannolikhet att få försörjningsstöd än de respektive jämförelsegrupperna i vårt dataset. I gruppen ensamstående mödrar får i genomsnitt 15% försörjningsstöd någon gång under ett år, medan motsvarande siffra för ensamstående eller sambo-kvinnor utan barn är 5%, och för gifta eller sambo-mödrar 4%. För grupperna som baseras på födelseland är skillnaderna än större: 29% av alla individer som är födda i icke-västländer får försörjningsstöd under ett år, att jämföra med 11% i gruppen födda i ett västland förutom Sverige, och med 6% i gruppen svenskfödda.

5 Resultat

Resultatet av analysen av de elva stadsdelarna visas i *Tabell 4* och *5*. Resultatet visar hur mycket införandet av ett aktiveringsprogram ökar sannolikheten att en individ flyttar till en annan stadsdel inom kommunen. I den

⁹ Skälet till att kvinnor i samboförhållanden inkluderas i den förra gruppen, är att vi i data inte kan skilja mellan kvinnor utan barn som är singlar eller sambos.

¹⁰ Alla individer som har invandrat till Sverige under de senaste 3 åren har tagits bort ur stickprovet.

övre delen av respektive tabell visas de så kallade difference-in-differences-resultaten, eller DD-resultaten. Dessa bygger, som beskrevs i förra avsnittet, på en jämförelse mellan de stadsdelar som infört aktiveringsprogram, och de som inte har infört aktiveringsprogram (eller som infört program senare under perioden). För jämförelsens skull visar vi resultaten både för de grupper som har hög risk att få försörjningsstöd – ensamstående mödrar och individer födda i icke-västländer – och de jämförelsegrupper som har lägre risk – ensamstående eller sambo-kvinnor utan barn och gifta/sambo mödrar, respektive individer födda i västländer eller i Sverige. Här förväntar vi oss att finna en effekt för de grupper som har hög risk att få försörjningsstöd, men ingen eller liten, effekt på de grupper som har låg risk att få försörjningsstöd. Kolumn 3 i tabellerna visar resultatet från den mest utförliga analysen, där vi kontrollerar för både individegenskaper (ålder och utbildning) och stadsdelsfaktorer (arbetslöshet, inkomst och andel invandrare). I denna kolumn är sambanden mellan aktiveringsprogram och utflyttning från stadsdelen bara statistiskt säkerställt skild från noll i ett fall; för ensamstående mödrar. I det fallet kan resultatet tolkas som att införandet av aktiveringsprogram *minskar* sannolikheten för att flytta från stadsdelen med 0,5 procentenheter. Detta resultat tyder alltså på att den här gruppen, som har relativt hög risk att få försörjningsstöd inte skulle välja att flytta när kraven på aktivering ökar, utan snarare tvärtom. Det bör dock understrykas att effekten är signifikant säkerställd på en svag nivå.

I den nedre delen av respektive tabell visas resultaten från difference-in-difference-in-differences-analysen, DDD-resultaten. Här undersöker vi om resultaten inte bara skiljer sig mellan stadsdelar med olika stränga regler, utan även mellan grupper av individer med olika risk för att få försörjningsstöd. I kolumn (1) visas resultaten då vi inte kontrollerar för individ- eller stadsdels-specifika variabler. I kolumn (2) visas resultaten då vi kontrollerar för individuella kontrollvariabler (ålder och utbildningsnivå), och i kolumn (3) när vi även kontrollerar för stadsdelsvariabler (disponibel inkomst, andel utrikes födda och sysselsättning). Som ses i tabellerna gick det inte att ta fram resultat i det senare fallet för DDD-analysen. Anledningen är troligtvis att DDD-metoden i praktiken redan kontrollerar för förändringar i dessa variabler.

Om vi fokuserar på resultaten i kolumn 2, vilket alltså är den utförligaste analysen för DDD-metoden, ser vi att det i *Tabell 4*, inte finns några statistiskt säkerställda skillnader i effekten av aktiveringsprogrammen

mellan grupperna med olika risk för att få försörjningsstöd.

Tabell 4: Resultat av probit-analys: marginella effekter av aktiveringsprogrammen på utflyttning.

		(1)	(2)	(3)
DD-resultat	Ensamstående mödrar (EM)	-0,004 (.0028)	-0,005** (.0025)	-0,005* (.0028)
		n=115446	n=114278	n=114278
	Ensamstående/sambo kvinnor utan barn (EK)	0,002 (.0024)	-0,001 (.0022)	0,001 (.0023)
		n=264293	n=262748	n=262748
	Gifta/sambo mödrar (GM)	-0,002 (.0015)	-0,003** (.0013)	-0,002 (.0014)
		n=258828	n=257565	n=257565
DDD-resultat	EM-EK	-0,008* (.0040)	-0,006 (.0037)	-
		n=379739	n=377026	
	EM-GM	-0,001 (.0028)	-0,000 (.0025)	-
		n=374274	n=371843	
<i>Kontrollvariabler:</i>				
	på individnivå	nej	ja	ja
	på stadsdelsnivå	nej	nej	ja

Fotnot: Standardfelen som visas inom parentes är robusta för heteroskedasticitet. ***, ** och * betecknar statistisk signifikansnivå på 1, 5 och 10 procents nivå. Stadsdelsdummyvariabler och årsfixa effekter är med i alla specifikationer. I DDD-specifikationerna ingår även produkten av stadsdels-dummyvariablerna och de årsfixa effekterna.

I *Tabell 5* tyder DDD-analysen dock på att individer som är födda i ett icke-västland har en högre sannolikhet att flytta från sin stadsdel om det finns ett aktiveringsprogram, jämfört med svenskfödda individer. Det här resultatet är således i linje med att högre krav på aktivering leder till utflyttning av individer med större risk att få försörjningsstöd. Även i det här fallet är dock effekten statistiskt säkerställd bara på en svag nivå.

Sammantaget tyder resultaten i *Tabell 4* och *5* inte på att det finns några effekter av aktiveringsprogrammen på utflyttningen av individer som är i riskzonen för att få försörjningsstöd. Visserligen tyder vissa enskilda

resultat på att aktiveringsprogrammen påverkar individers flyttbeteende. Detta skulle kunna tyda på att individer som löper stor risk att få försörjningsstöd tycker att aktiveringsprogram är bra, och därför flyttar från stadsdelen i *mindre* utsträckning om det finns ett aktiveringsprogram. Denna effekt står sig dock inte när vi byter jämförelsegrupp eller när vi byter från DD-analys till DDD-analys. Det är därför mer troligt att det är någon annan, icke-observerbar, faktor som driver resultaten i dessa fall.

Tabell 5: Resultat av probit-analys: marginella effekter av aktiveringsprogrammen på utflyttning.

		(1)	(2)	(3)
DD-resultat	<i>Födelseland:</i>			
	Icke-västland (IV)	-0,001 (.0016)	-0,002 (.0016)	0,001 (.0017)
		n=314030	n=290012	n=290012
	Västland (V)	-0,002 (.0016)	-0,002 (.0015)	0,001 (.0017)
		n=225525	n=214861	n=214861
	Sverige (S)	-0,0003 (.0008)	-0,002** (.0007)	-0,0004 (.0008)
		n=1476493	n=1465322	n=1465322
DDD-resultat	IV-V	0,003 (.0026)	0,002 (.0025)	-
		n=539555	n=504873	
	IV-S	0,001 (.0019)	0,003 (.0018)*	-
		n=1790523	n=1755334	
	<i>Kontrollvariabler:</i>			
	på individnivå	nej	ja	ja
	på stadsdelsnivå	nej	nej	ja

Fotnot: Standardfelen som visas inom parentes är robusta för heteroskedasticitet. ***, ** och * betecknar statistisk signifikansnivå på 1, 5 och 10 procents nivå. Stadsdelsdummyvariabler och årsfixa effekter är med i alla specifikationer. I DDD-specifikationerna ingår även produkten av stadsdels-dummyvariablerna och de årsfixa effekterna.

Såsom diskuterats i avsnitt 4 kan det vara intressant att undersöka om resultaten förändras om vi tittar på bara en del av de stadsdelar som

ingår i analysen. Vi har därför också tagit fram resultat för: i) bara de 6 fattigaste stadsdelarna¹¹, ii) för två stadsdelar som är lika när det gäller faktorer som exempelvis inkomstnivå, andel individer med försörjningsstöd och sysselsättning, men som har väldigt olika regler för aktiveringsåtgärder under den tidsperiod vi undersöker. I detta fall undersöker vi Skärholmen, som har ett av de mest krävande aktiveringsprogrammen, och Vantör, som inte hade något aktiveringsprogram under den här tidsperioden. I inget av fallen skiljer sig dock slutsatserna från det vi finner när vi undersöker alla 11 stadsdelarna.

6 Slutsats

Sammanfattningsvis finner vi inte stöd för att införandet av aktiveringsprogram i Stockholms stadsdelar påverkade utflyttningen av individer med hög risk att få försörjningsstöd. Detta resultat skiljer sig från studier från andra länder, som ofta finner att olika regler för försörjningsstöd i olika regioner påverkar individers flyttbeslut, även om effekterna ofta är små.

Det är intressant att jämföra det här resultatet med Fiva (2007), som finner att olika regler för försörjningsstöd i norska kommuner har stora effekter på individers flyttbeslut. Den norska undersökningen gäller dock effekter av olika generositet i bidragssystemet, d v s av att olika kommuner har olika hög norm för försörjningsstödet. Det kan tänkas att detta är viktigare för individernas flyttbeslut än olika regler för aktiveringskrav.

---

¹¹ Dessa är Rinkeby, Skärholmen, Farsta, Kista, Spånga-Tensta and Vantör.

Referenser

Edmark K (2007) "Effects of work requirements on welfare migration" Working paper 2007:29, Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU).

Fiva J (2007) "Does Welfare Policy Affect Residential Choices? Evidence from a Natural Experiment" Discussion Papers No. 503, forskningsavdelningen Statistics Norway.

Gelbach J B (2004) "Migration, the Lifecycle, and State Benefits: How Low is the Bottom?" *Journal of Political Economy*, årg 112, nr 5, s 1091–1130.

McKinnish T (2005) "Importing the Poor: Welfare Magnetism and Cross-Border Welfare Migration" *Journal of Human Resources*, årg 40, s 57–76.

McKinnish T (2007) "Cross-Border Welfare Migration: New Evidence from Micro-Data" *Journal of Public Economics*, årg 91, s 437–450.

Meyer B D (2000) "Do the Poor Move to Receive Higher Welfare Benefits?" stencil, Department of Economics, Northwestern University.

Socialstyrelsen (2005) "Hur tillämpas 4 Kap. 4§ Socialtjänstlagen? Krav på praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet för ungdomar med försörjningsstöd"

Spahic L (2002) "En longitudinell studie över nya långvariga socialbidragstagare" D-uppsats, Matematiska institutionen, Stockholms universitet.

Thorén K H (2005) "Kommunal aktiveringspolitik: En fallstudie av det praktiska arbetet med arbetslösa socialbidragstagare" Rapport 2005:11, Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU).

IFAU:s publikationsserier – senast utgivna

Rapporter

- 2007:1** Lundin Daniela ”Subventionerade anställningar för unga – en uppföljning av allmänt anställningsstöd för 20–24-åringar”
- 2007:2** Lundin Daniela, Eva Mörk & Björn Öckert ”Maxtaxan inom barnomsorgen – påverkar den hur mycket föräldrar arbetar?”
- 2007:3** Bergemann Annette & Gerard van den Berg ”Effekterna av aktiv arbetsmarknadspolitik för kvinnor i Europa – en översikt”
- 2007:4** Junestav Malin ”Socialförsäkringssystemet och arbetsmarknaden – politiska idéer, sociala normer och institutionell förändring – en historik”
- 2007:5** Andersson Christian ”Lärartäthet, lärarkvalitet och arbetsmarknaden för lärare”
- 2007:6** Larsson Laura & Caroline Runeson ”Effekten av sänkt sjukpenning för arbetslösa”
- 2007:7** Stenberg Anders ”Hur påverkar gymnasialt komvux löneinkomster och vidare studier?”
- 2007:8** Forslund Anders & Kerstin Johansson ”Lediga jobb, arbetssökande och anställningar – den svenska matchningsfunktionen”
- 2007:9** Kennerberg Louise ”Hur förändras kvinnors och mäns arbetssituation när de får barn?”
- 2007:10** Nordin Martin ”Invandras avkastning på utbildning i Sverige”
- 2007:11** Johansson Mats & Katarina Katz ”Underutnyttjad utbildning och lönegapet mellan kvinnor och män”
- 2007:12** Gartell Marie, Ann-Christin Jans & Helena Persson ”Utbildningens betydelse för flöden på arbetsmarknaden”
- 2007:13** Grönqvist Hans & Olof Åslund ”Familjestorlekens effekter på barns utbildning och arbetsliv”
- 2007:14** Lindqvist Linus ”Uppföljning av plusjobb”
- 2007:15** Sibbmark Kristina ”Avidentifierade jobbansökningar – erfarenheter från ett försök i Göteborgs stad”
- 2007:16** Hesselius Patrik & Malin Persson ”Incitamentseffekter och Försäkringskassans kostnader av kollektivavtalade sjukförsäkringar”
- 2007:17** Eriksson Stefan & Jonas Lagerström ”Diskriminering i anställningsprocessen: resultat från en Internetbaserad sökkanal”

- 2007:18** Erikson Robert, Oskar Nordström Skans, Anna Sjögren & Olof Åslund "Ungdomars och invandrades inträde på arbetsmarknaden 1985–2003"
- 2007:19** Agerström Jens, Rickard Carlsson & Dan-Olof Rooth "Etnicitet och övervikt: implicita arbetsrelaterade fördomar i Sverige"
- 2007:20** Bennmarker Helge, Kenneth Carling & Anders Forslund "Vem blir långtidsarbetslös?"
- 2007:21** Edmark Karin "Strategisk konkurrens i kommuners utgiftsbeslut för barnomsorg, skola och äldreomsorg"
- 2007:22** Lindahl Erica "Systematiska avvikelser mellan slutbetyg och provresultat – spelar elevens kön och etniska bakgrund roll?"
- 2007:23** Lindahl Erica "Spelar lika kön och etnisk bakgrund på lärare och elever roll för provresultat och slutbetyg?"
- 2007:24** Fredriksson Peter & Björn Öckert "Hur mycket påverkas studieresultat av resurser?"
- 2007:25** Bygren Magnus & Michael Gähler "Kvinnors underrepresentation på chefspositioner – en familjengelägenhet?"
- 2007:26** Edmark Karin "Påverkar olika hårda krav på aktivering av socialbidragstagare var man väljer att bo?"

Working papers

- 2007:1** de Luna Xavier & Per Johansson "Matching estimators for the effect of a treatment on survival times"
- 2007:2** Lundin Daniela, Eva Mörk & Björn Öckert "Do reduced child care prices make parents work more?"
- 2007:3** Bergemann Annette & Gerard van den Berg "Active labor market policy effects for women in Europe – a survey"
- 2007:4** Andersson Christian "Teacher density and student achievement in Swedish compulsory schools"
- 2007:5** Andersson Christian & Nina Waldenström "Teacher supply and the market for teachers"
- 2007:6** Andersson Christian & Nina Waldenström "Teacher certification and student achievement in Swedish compulsory schools"
- 2007:7** van den Berg Gerard, Maarten Lindeboom & Marta López "Inequality in individual mortality and economic conditions earlier in life"
- 2007:8** Larsson Laura & Caroline Runeson "Moral hazard among the sick and unemployed: evidence from a Swedish social insurance reform"

- 2007:9** Stenberg Anders “Does adult education at upper secondary level influence annual wage earnings?”
- 2007:10** van den Berg Gerard “An economic analysis of exclusion restrictions for instrumental variable estimation”
- 2007:11** Forslund Anders & Kerstin Johansson “Random and stock-flow models of labour market matching – Swedish evidence”
- 2007:12** Nordin Martin “Immigrants’ return to schooling in Sweden”
- 2007:13** Johansson Mats & Katarina Katz “Wage differences between women and men in Sweden – the impact of skill mismatch”
- 2007:14** Gartell Marie, Ann-Christin Jans & Helena Persson “The importance of education for the reallocation of labor: evidence from Swedish linked employer-employee data 1986–2002”
- 2007:15** Åslund Olof & Hans Grönqvist “Family size and child outcomes: Is there really no trade-off?”
- 2007:16** Hesselius Patrik & Malin Persson “Incentive and spill-over effects of supplementary sickness compensation”
- 2007:17** Engström Per & Patrik Hesselius “The information method – theory and application”
- 2007:18** Engström Per, Patrik Hesselius & Malin Persson “Excess use of Temporary Parental Benefit”
- 2007:19** Eriksson Stefan & Jonas Lagerström “Detecting discrimination in the hiring process: evidence from an Internet-based search channel”
- 2007:20** Agerström Jens, Rickard Carlsson & Dan-Olof Rooth “Ethnicity and obesity: evidence of implicit work performance stereotypes in Sweden”
- 2007:21** Uusitalo Roope & Jouko Verho “The effect of unemployment benefits on re-employment rates: evidence from the Finnish UI-benefit reform”
- 2007:22** Edmark Karin “Strategic competition in Swedish local spending on child-care, schooling and care for the elderly”
- 2007:23** Valentin Kvist Ann & Jan-Eric Gustafsson “The relation between fluid intelligence and the general factor as a function of cultural background: a test of Cattell’s investment theory”
- 2007:24** Lindahl Erica “Comparing teachers’ assessments and national test results – evidence from Sweden”
- 2007:25** Lindahl Erica “Gender and ethnic interactions among teachers and students – evidence from Sweden”
- 2007:26** Fredriksson Peter & Björn Öckert “Resources and student achievement – evidence from a Swedish policy reform”

- 2007:27** Adda Jérôme, Mónica Costa Dias, Costas Meghir & Barbara Sianesi “Labour market programmes and labour market outcomes: a study of the Swedish active labour market interventions”
- 2007:28** Bygren Magnus & Michael Gähler “The gender gap in workplace authority in Sweden 1968–2000 – a family affair?”
- 2007:29** Edmark Karin “Effects of work requirements on welfare migration”

Dissertation series

- 2007:1** Lundin Martin “The conditions for multi-level governance: implementation, politics, and cooperation in Swedish active labor market policy”
- 2007:2** Edmark Karin “Interactions among Swedish local governments”
- 2006:1** Hägglund Pathric “Natural and classical experiments in Swedish labour market policy”
- 2006:2** Savvidou Eleni “Technology, human capital and labor demand”
- 2006:3** Söderström Martin “Evaluating institutional changes in education and wage policy”
- 2006:4** Lagerström Jonas “Discrimination, sickness absence, and labor market policy”
- 2006:5** Johansson Kerstin “Empirical essays on labor-force participation, matching and trade”